

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/ 05 07 2 - 0 / 2021
Érkezett:	2021 DEC 31.
Példány:	1
Melléklet:	6 db
Kezelőiroda:	1

DR. SZABÓ GÁBOR ÜGYVÉD / ATTORNEY AT LAW /

Alkotmánybíróság

Budapest Környéki Törvényszék

Büntetés-végrehajtási Csoportja

Törvényszék Büntetésvégrehajtási Csoport, mint

elsőfokú bíróság útján

14.Bv.1752/2021/4.

Tárgy: alkotmányjogi panasz

Tisztelt Alkotmánybíróság !

[REDACTED] panaszos képviseletében a fenti számú a Budapest Környéki Törvényszék mint II. fokú bíróság 2021.10.14-én kelt 4.Bpkf.1181/2021/2 számú határozata ellen az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján az alábbi az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő.

A. I./ Kérelem

A jelen alkotmányjogi panasz alapján **k é r e m**, hogy a T. Alkotmánybíróság állapítsa meg a Budapest Környéki Törvényszék mint II. fokú bíróság 2021.10.14-én kelt **4.Bpkf.1181/2021/2** számú határozatának **alaptörvény ellenességét – az I. fokú határozatra is kiterjedően - és e határozatot semmisítse meg.** (Abtv. 43. § (1) Ha az Alkotmánybíróság a 27. § alapján folytatott eljárásában alkotmányjogi panasz alapján megállapítja a bírói döntés alaptörvény-ellenességét, a döntést megsemmisíti.)

Hivatkozom arra, hogy a fenti végzés alaptörvény- ellenes, mivel az Alaptörvény B. cikk (1) III.cikk, IV. cikk (4) bekezdésébe, XXIV. Cikk, és XXVIII.cikk és 28. cikk rendelkezéseibe ütközik. (sérült panaszos tisztességes bírói eljáráshoz való joga, megalázó fogvatartása miatti kompenzációtól törvénytelenül esett el, sérült a jogorvoslathoz való joga)

Kérem, továbbá a T. Alkotmánybíróságot hogy az Abtv. 28. § (1) bekezdése alapján a bírói döntés felülvizsgálatára irányuló eljárásban, az Abtv. 26. §-a szerinti jogszabály Alaptörvénnyel való összhangját illető vizsgálatot is lefolytatni szíveskedjék.

II./ Tényállás

1. Panaszos kiszabott szabadságvesztés büntetésének letöltését 2013. július 21. napján kezdet meg, és a büntetése kitöltését követően, 2018. november 18-án szabadult a Váci Fegyház és Börtönből.

2. Panaszos kártalanítási kérelemmel fordult a fent nevezett törvényszékhez a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bvtv.) 10/A. § (1) és (5) bekezdése alapján, az alapvető jogokat sértő fogvatartási körülményekre hivatkozással 2018. 09. 24. napján.

Ezen ügyben a Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 8.Bv.4245/2018/9. számon hozott határozatot. Az eljáró büntetés-végrehajtási bíró a 8.Bv.4245/2018/9. számú végzésével a 2018. június 15. és 2018. szeptember 24. közötti

fogvatartás után 53.300 forint kártalanítást állapított meg az elítélt részére, egyebekben a 2013. július 18. és 2018. június 14. közötti időszak vonatkozásában elutasította a kérelmet.

Az elsőfokú határozattal szemben a védő törvényes határidőn belül fellebbezést terjesztett elő.

3. A fellebbezés alapján indult másodfokú eljárásban a Budapest Környéki Törvényszék, mint másodfokú bíróság 2.Bpkf.1127/2019/2. számú végzésével – a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 609. §-a alapján - az elsőfokú határozatot hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasította.

4. A megismételt eljárásban született **14.Bv.1752/2021/4. számú végzés** az elítéltnak az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt előterjesztett **kártalanítás iránti kérelmét a 2013. július 21. és 2017. január 30. közötti**, valamint a 2018. február 09. és 2018. augusztus 01. közötti fogvatartási időszakok tekintetében érdemi vizsgálat nélkül elutasította, egyebekben 439.300,- FT kártalanítást állapított meg.

5. Az elsőfokú határozattal szemben a védő törvényes határidőn belül fellebbezést terjesztett elő. A Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság **4.Bpkf.1181/2021/2** számú végzésével megváltoztatta az I. fokú végzést részben megváltoztatta, és megállapította, hogy **██████████** ítélt kártalanítás iránti kérelmét **2013. július 21. napjától 2016. december 31. napjáig, valamint 2018. február 09. napjától 2018. augusztus 01. napjáig** terjedő fogvatartási időszak vonatkozásában **tekinti érdemi vizsgálat nélkül elutasítottnak.**

Előadta végzésében:

„Rámutat a másodfokú bíróság a védői fellebbezés kapcsán arra is, hogy a kártalanítási igényérvényesítés határidejét rögzítő Bv. tv. 436. § (11) bekezdése olyan kivételt előíró rendelkezést nem tartalmaz, mely szerint a folyamatos fogvatartásban lévő elítéltek - 2017. január 01. napját megelőzően, illetve azt követően is megszakítás nélkül büntetés – végrehajtási intézetben tartózkodó - esetében a 2016. december 31. napjáig terjedő fogvatartási időszakra vonatkozó kártalanítás iránti kérelem előterjesztése vonatkozásában a kártalanítási igénnyel összefüggő hat hónapos jogvesztő határidő nem 2017. január 01.

napjától venné kezdetét. Ezzel ellentétes tartalmú megállapítás az Alkotmánybíróság 3074/2021.(III.4.) számú határozatából sem vezethető le.

Tekintettel arra, hogy [REDACTED] elítélt kártalanítás iránti kérelme esetében a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés a) illetve b) pontjaiban előírt törvényi feltétel fennállása nem állapítható meg. Ennek okán a másodfokú bíróság az elítélt védője által előterjesztett kártalanítás iránti kérelmet a 2013. július 21. napjától 2016. december 31. napjáig terjedő fogvatartási időszak vonatkozásában tekintette érdemi vizsgálat nélkül elutasítottnak – az elsőbírői határozatban megjelölt, Bv. tv. 75/L. § a) pontjára, mint elkésettségre alapított októl eltérően – a Bv. tv. 75/L. § c) pontja – a kérelem nem az arra jogosulttól származik – alapján.”

Hivatkozott a Bv. tv. 436. § (10) – (11) bekezdéseiben foglalt jogszabályhelyekre. Eszerint a Bv. tv. átmeneti rendelkezéseit rögzítő 436. § (10) bekezdése ugyanis azon elítéltek és egyéb jogcímen fogvatartottak kártalanítási igény benyújtására való jogosultságát alapozza meg, akiknek a sérelme a Bv. tv. – t 2017. január 1. napjával módosító 2016. évi CX. törvény hatályba lépése előtt egy éven belül szűnt meg (Bv. tv. 436. § (10) bekezdés a) pont), illetőleg akik az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt az EJEB – hez nyújtottak be kérelmet, ha a kérelmet az EJEB a módosítás hatálybalépésének napjáig nyilvántartásba vette, kivéve, ha a fogvatartott az EJEB – hez címzett kérelmét 2015. június 10. napját követően nyújtotta be és a kérelem benyújtásakor a jogsértés megszűnésétől számítottan több, mint hat hónap telt el meg (Bv. tv. 436. § (10) bekezdés b) pont).

III./ Határidő, jogorvoslati jog kimerítése , érintettség,

[Határidő] Panaszos 2021.11.04-én vette kézhez a II. fokú bírósági határozatot, ettől számít a 60 napos határidő.

Nyilatkozom arról, hogy az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidő (az alkotmányjogi panasz benyújtására alapjául szolgáló bírói döntés közzétételétől számított 60 nap) megtartásra került.

[Jogorvoslat] A jogorvoslati lehetőségek kimerítésre kerültek az I. fokú határozat elleni fellebbezés által.

Sem felülvizsgálati kérelem nincs a Kúria előtt, sem perújítás nincs kezdeményezve.

[Legitimáció] Az indítványozó érintettsége azon alapul, hogy az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntések az alkotmányjogi panaszt benyújtó személy jogait ill. érdekeit érintik, személy szerint ő a kártalanítás jogosultja.

[Érdemi döntés] Az állított alapjogsérelem a hivatkozott végzésben foglalt bírói döntést érdemben befolyásolta. A II. fokú végzés az ügy érdemében hozott végzésnek minősül mivel az alapvető jogokat sértő fogvatartási körülményekből származó sajátos büntetésvégrehajtási jogviszony alapján a Panaszos részére járó kártalanítás összegét oly módon bírálta el véglegesen, hogy az rendes jogorvoslattal (a Bvtv. rendszerében fellebbezéssel vagy panasszal) már nem támadható. A bíróság a Panaszos által leírtak és a büntetés-végrehajtási intézet által a rendelkezésére bocsátott bizonyítékok alapján anyagi jogi kérdésben hozott határozatot, amely ellen jogorvoslati lehetőség nincs.

Az Abtv. 29. §-a alapján a hivatkozott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség azon alapul, hogy nem került megállapításra részére 2013.07.21-2016.12.31-ig terjedő időszakra kártalanítás, ami egyébként jogszabály szerint megilletné.

B. / Az alkotmányjogi panasz benyújtásának érdemi, alapjogi érveléssel ellátott indokolása

I. Visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás tilalma

1./A másodfokú bíróság végzése az ügyben meghozott érdemi döntésnek minősül, mivel az alapvető jogokat sértő fogvatartási körülményekből származó sajátos büntetésvégrehajtási jogviszony alapján a Panaszos részére járó kártalanítás összegét oly módon bírálta el véglegesen, hogy az rendes jogorvoslattal (a Bvtv. rendszerében fellebbezéssel vagy panasszal) már nem támadható. A bíróság anyagi jogi kérdésben hozott határozatot, amely ellen jogorvoslati lehetőség nincs.

Alláspontom szerint az illetékes Törvényszék, mint másodfokú bíróság támadott végzése –mint érdemi döntés - beleütközik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében biztosított jogállamiság elvéből a jogbiztonság alkotmányos követelményén keresztül levezetett visszaható hatályú jogalkotás és visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába, valamint ezzel közvetlen okozati kapcsolatban sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében és XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált tisztességes eljáráshoz való jogot.

2./ A T. Alkotmánybíróság 2012. óta tartó gyakorlatát tekintve az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságával kapcsolatban, az állapítható meg, hogy a jogbiztonság - jogállamiság elveinek megsértésére hivatkozó panaszokat csak akkor fogadja be, ha egyrészt az a visszaható hatályú jogalkalmazás ill. jogalkotás tilalmába ütközik vagy a felkészülési idő hiányosságaira vezethető' vissza, másrészt csak akkor, ha a jogsérelem az elobbi két követelmény valamelyikével közvetlen összefüggésben áll.

3./ A Bv. tv. kártalanítási szabályait a 2016. évi CX. törvény 22. §-a iktatta be 2017. január 1. napjától, így a 436. §- (10), (11), (12)-t. E rendelkezések –melyekre a II. fokú végzés hivatkozik - 2017.01.01 előtt nem léteztek a Bv. törvényben.

4./ Álláspontom szerint - összhangban a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény

2. § (2) bekezdésében foglaltakkal - jogszabály a hatálybalépését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget, kötelezettséget nem tehet terhesebbé, valamint nem vonhat el vagy korlátozhat jogot, és nem nyitváníthat valamely magatartást jogellenessé.

5./ A 7/2016. (IV. 6.) AB határozat rögzíti, hogy a jogbiztonság követelményét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamisági klauzula tartalmazza.

Ebből vezethető le a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalma is. A 34/1991. (VI. 15.)

AB határozat, később pedig 34/2014. (XI. 14.) AB határozat is kimondta, hogy a jogállamiság egyik legfontosabb alkotóeleme a jogbiztonság, amely - egyebek között - megköveteli, hogy a jogalanyoknak meglegyen a tényleges lehetőségük arra, hogy magatartásukat a jog előírásaihoz tudják igazítani, ennek érdekében a jogszabályok a kihirdetésüket megelőző időre nézve ne állapítsanak meg

kötelezettséget, illetőleg valamely magatartást visszamenőleges hatállyal ne minősítsenek jogellenesnek.

6./ A 16/2014. (V. 22.) AB határozat kifejtette, hogy a jogbiztonságból fakadó visszaható hatályú jogalkotás tilalma nem feltétlen és kizárólag a jogalanyok helyzetét elnehezítő jogalkotásra irányadó.

7./ A másodfokú bíróság végzése rögzíti, hogy a **Bv. tv. 436. § (10) bekezdés** a) illetőleg b) pontjaiban előírt kritérium fennforgása nem állapítható meg. Emiatt „a kérelmet **2016. évi időszakra elutasította**, mint „**nem a jogosulttól származót**”.

8./ A kártalanítási eljárásban az érdemi vizsgálat nélküli elutasítás a **2013. július 21. napjától 2016. december 31. napjáig** tartó időszakra vonatkozott. A Bvtv. kártalanításra vonatkozó szabályai – így a **Bv. tv. 436. § is** - viszont csak 2017. január 1-én léptek hatályba. Ebből következően a másodfokú bíróság olyan körülményt értékel a **Panaszos terhére amely sem 2013-ban, sem 2014-, 2015-, sem pedig 2016-ban nem volt, de nem is lehetett ismert, és nem volt hatályban sem.**

A II. fokú bíróság hivatkozása alaptörvény ellenes, mert a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába ütközik, ezen alaptörvény ellenességéből a Panasztost közvetlen anyagi kár, veszteség érte, mivel a 2013.07.21-2016.12.31-ig terjedő időre is túlsúlyolt módon volt bv. intézeti fogvatartásban, és erre az időre is kártalanítás illeti meg.

Másrészt a Bvtv. 436 § (10) bekezdése a jogosultak körét kiszélesítő rendelkezést tartalmaz. A Bvtv. 436 § (10) bek. szabályai kizárólag jogot megállapító jogszabálynak minősülnek, amelyek nem hordoznak hátrányos tartalmat, a hatálybalépést megelőző időre nem állapítanak meg kötelezettséget, kötelezettséget nem tesznek terheesebbé, valamint nem vonnak el és nem korlátoznak jogot, illetve nem nyilvánítanak valamely magatartást jogellenessé, jogalakító hatásuk csak a jövőre nézve van. [hiv. IV/1833/2017. AB határozat [34.] szakasza]

Pontosan a fent idézettekkel ellentétes jogalkalmazást rögzít a II. fokú bíróság végzésében.

9./ Hivatkozom a IV/1833/2017. AB határozat [34.] szakaszára, eszerint

„[34] 3.3. Az Alkotmánybíróság korábban már vizsgálta a Bvtv. ismertetett szabályainak Alaptörvénnyel való összhangját, éppen a visszaható hatályú jogalkotás kapcsán. Az Alkotmánybíróság e körben a következő megállapításokat tette: „Az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítás jogintézménye új jogosultságot állapít meg az elítéltek és egyéb jogcímen fogvatartottak számára. A Bvtv. új átmeneti rendelkezése pedig a jogosultak körét kibővítette, és az ő vonatkozásukban külön rendelkezve előírta, hogy a 10/A. § (4) bekezdésben meghatározott jogvesztő határidő a Módtv. 42. §-a hatálybalépésének napjával – vagyis 2017. január 1-jén – kezdődik [lásd Bvtv. 436. § (10)–(11) bekezdései, illetve Módtv. 46. § (2) bekezdése]. [...] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a Bvtv. új, az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanításra vonatkozó – és a konkrét esetben alkalmazott – szabályai kizárólag jogot megállapító jogszabálynak minősülnek, amelyek nem hordoznak hátrányos tartalmat, a hatálybalépést megelőző időre nem állapítanak meg kötelezettséget, kötelezettséget nem tesznek terheesebbé, valamint nem vonnak el és nem korlátoznak jogot, illetve nem nyilvánítanak valamely magatartást jogellenessé, jogalakító hatásuk csak a jövőre nézve van {lásd hasonlóan: 3314/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [40]}” {3295/2018. (X. 1.) AB határozat, Indokolás [28] és [30]}.”

10./ Alláspontom szerint az illetékes Törvényszék, mint másodfokú bíróság

végzése a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába ütközik, amely alaptörvényellenességből Panaszost közvetlen, anyagi kár érte, hiszen a kártalanítási kérelemet 2016.12.31. előtti időre elutasították. Ugyanakkor ha a T. Alkotmánybíróság befogadja az alkotmányjogi panaszt, majd elfogadja Panaszos érvelését és megsemmisíti a másodfokú bíróság döntését, azzal kétséget kizáróan kedvező irányban változtatja meg Panaszos helyzetét, hiszen újra lehetősége lesz kártalanítás igénylésére 2016.12.31-et megelőző fogvatartása idejére.

11./ Midezekre figyelemmel, álláspontom szerint a Törvényszék által meghozott II. fokú végzés az ügy érdemét (a kártalanítás jogalapját és összegét) érdemben befolyásoló alaptörvény

ellenességben szenved. A fentiekben felhozott érvelés nyomán a támadott végzés nem tartozik a bírói mérlegelés, vagy a jogszabály bírói értelmezésének körébe, és nem is pusztán a jogerős döntés kritikája, továbbá nem minősül az alkotmányjogi panasz elbírálásával a T. Alkotmánybíróság újabb jogorvoslati fórumnak.

12./Hivatkozom továbbá a IV/1833/2017. AB határozat [39.] szakaszára is, eszerint:

„[39]A fentiek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a másodfokú bíróság (...) **olyan körülményt értékelte az indítványozó terhére, amelynek 2017. január 1. napját megelőzően nem tehetett eleget.** Magától értetődő ugyanis, hogy a fentiekben említett időszakban még nem is létező jogintézmény vonatkozásában előírt kötelezettség (igényérvényesítési határidő) betartása fogalmilag kizárt a jogintézmény hatálybalépését megelőzően. A másodfokú bíróság említett jogértelmezése tehát a vizsgált időszakban még nem létező jogszabályi kötelezettség megkövetelésével, azaz az elbírált időszakban még nem hatályos jogszabály alkalmazásával döntött az indítványozó számára hátrányosan a kártalanítási igényről és ezzel megsértette a az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében garantált visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát.”

Azt gondolom a fenti hivatkozások a jelen ügyben is fennállnak, irányadóak. A fogvatartás kezdetétől a 2016.12.31-ig tartó időszak tekintetében II. fokú végzés, megállapította, hogy a kérelem nem a jogosulttól származása okán elutasításnak van helye. Ezzel azonban **olyan körülményt értékelte az indítványozó terhére, amelynek 2017. január 1. napját megelőzően nem tehetett eleget.** A fentiekben említett időszakban még nem is létező jogintézmény vonatkozásában előírt kötelezettség betartása fogalmilag kizárt a jogintézmény hatálybalépését megelőzően. A másodfokú bíróság említett jogalkalmazása tehát a vizsgált időszakban még nem létező jogszabályi kötelezettség megkövetelésével, azaz az elbírált időszakban még nem hatályos jogszabály alkalmazásával döntött az indítványozó számára hátrányosan a kártalanítási igényről. Álláspontom szertint ezzel a II. fokú bíróság megsértette a az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében garantált visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát.

13./ Hivatkozom az IV/ 1833/2017 AB határozatra. (3154/2019. (VII. 3.) AB hat.)

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Székesfehérvári Törvényszék 1.Bpkf.226/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisítette. Az indítványozó fogvatartása körülményeit sérelmezve indított keresetet, amelynek eredményeként kártalanítást állapított meg részére az ügyben első fokon eljáró bíróság. A kártalanítás összegét a törvényszék támadott ítéletével csökkentette. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt sérelmezte, hogy a törvényszék a büntetés-végrehajtási törvény olyan rendelkezését értékelt a terhére, amely igényérvényesítése idejében még nem volt hatályban. Álláspontja szerint ezért a törvényszék támadott ítélete sérti a visszaható hatályú jogalkalmazás elvét. Az Alkotmánybíróságnak az ügyben nem a büntetés-végrehajtási törvény alkotmányosságáról kellett döntenie, hanem azt kellett vizsgálnia, hogy a törvényszék az Alaptörvény rendelkezéseivel, konkrétan a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmával összhangban értelmezte-e a jogszabályt. Az ügyben releváns jogszabályi környezet összevetését követően az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a törvényszék a büntetés-végrehajtási törvény átmeneti rendelkezéseit figyelmen kívül hagyva olyan körülményt értékelt az indítványozó terhére, amelynek az indítványozó időbeli eltérések miatt nem tehetett eleget. Fogalmilag kizárt ugyanis egy még hatályba nem lépett, vagyis még nem is létező kötelezettség számonkérése. Összességében tehát a törvényszék a vizsgált időszakban még nem létező jogszabályi kötelezettség megkövetelésével, azaz az elbírált időszakban még nem hatályos jogszabály alkalmazásával döntött az indítványozó számára hátrányosan a kártalanítási igényről és ezzel pedig megsértette a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát.

14./ Nyomatékosan hivatkozom továbbá az IV/966/2019. AB határozatra, melyben hasonló ügyben a jelen kérelemhez hasonlóan foglalt állást az Alkotmánybíróság.

Eszerint az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján megsemmisítette a Fővárosi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja és a Fővárosi Törvényszék fogvatartási körülmények miatti kártalanítás tárgyában hozott végzéseit. Az indítványozó fogvatartása körülményei miatt 2017. február 17. napján kártalanítás iránt kérelmet nyújtott be, amelyet 2017. április 3. napján kiegészített, miután 2005. december 29. és 2017. március 17. között büntetés-végrehajtási intézetben tartózkodott. Az eljáró bíróságok megállapították, hogy az indítványozó

fogvatartási körülmények miatt az Emberi Jogok Európai Bíróságához (EJEB) benyújtott kérelmét az EJEB 2015. július 30. napján vette nyilvántartásba. Mindez pedig a vonatkozó szabályozás alapján azt jelenti, hogy a 2013. augusztus 12. napját megelőző időszakra kártalanítási igény nem nyújtható be, **mivel a jogsértés megszűnése és az EJEB-hez benyújtott kérelem nyilvántartásba vétele között több mint hat hónap telt el.** Az indítványozó álláspontja szerint a bírósági végzésekben kifejtett jogértelmezés, amelynek következtében az említett időszak tekintetében elutasították a kérelmét, többek között az Alaptörvényben rögzített jogállamiság elvét sérti. A jogállamiság sérelmét abban látta, hogy az eljáró bíróságok a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába ütköző jogértelmezést fejtettek ki az ügyben, ugyanis a jogalkotó a szabályozás során egyértelművé tette, hogy a bíróságok által végzéseikben felhívott határidőt és ahhoz kapcsolódó értelmező rendelkezést csak a jogszabály hatálybalépésétől lehet alkalmazni. Azzal tehát, hogy az eljáró bíróságok az említett rendelkezést jogszabály hatálybalépését megelőző fogvatartási időszak tekintetében is alkalmazták, visszaható jelleggel olyan követelményt állítottak a jogérvényesítésre, amelynek megfelelni utólag már nem lehet. Az Alkotmánybíróság érdemi eljárása során rámutatott, **hogy az eljáró bíróságok – az átmeneti rendelkezéseket figyelmen kívül hagyva – olyan körülményt értékeltek az indítványozó terhére, amelyet 2017. január 1. napját megelőzően nem ismerhetett, annak eleget nem tehetett.** A bíróságok említett jogértelmezése tehát a vizsgált időszakban még nem létező jogszabályi kötelezettség megkövetelésével, azaz az elbírált időszakban még nem hatályos jogszabály alkalmazásával döntött az indítványozó számára hátrányosan a kártalanítási igényről és ezzel megsértette az Alaptörvényben garantált visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság a bírósági döntéseket megsemmisítette.

15./ Hivatkozom a IV/1815/2020. számú AB határozatra, ezen hasonló ügyben is a jelen kérelemhez hasonlóan foglalt állást az Alkotmánybíróság.

Eszerint az “Alkotmánybíróság megállapította azonban azt is, hogy alaptörvény-ellenesség nemcsak a jogalkotással, hanem a visszaható hatályú szabályalkalmazással összefüggésben is felvethető, ha a jogviszony vagy a jogvita létrejöttékor még nem létező – vagy nem hatályos –

előírás alapján bírálnak el egy ügyet {3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [16]; 3314/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [32]}.

Az Alkotmánybíróság korábban – az Abh.-ban – kifejtette, hogy a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdés utolsó mondata nyilvánvalóan az új kártalanítási jogintézmény hatálybalépését – azaz 2017. január 1. napját – követően előforduló megszakadási körülmények tekintetében alkalmazandó. Ez a jogszabály szövegéből is egyértelműen következik, hiszen az értelmező rendelkezés alkalmazási körét egyértelműen a 10/A. § (4) bekezdés – a rendelkezés szóhasználata szerint: „[e] bekezdés” – vonatkozásában állapítja meg. A Bv. tv. – jelen ügy indítványozójára is – irányadó átmeneti szabályai, így a 436. § (10) és (11) bekezdései azonban **nem tartalmazzák a fenti, megszakadásra vonatkozó előírást**, sőt kifejezetten rögzítik, hogy a jogvesztő határidő 2017. január 1. napjától indul. Magától értetődő ugyanis, hogy a fentiekben említett időszakban még nem is létező jogintézmény vonatkozásában előírt kötelezettség (igényérvényesítési határidő) betartása fogalmilag kizárt a jogintézmény hatálybalépését megelőzően. Amennyiben tehát az eljáró bíróság a vizsgált időszakban még nem létező jogszabályi kötelezettség megkövetelésével, azaz az elbírált időszakban még nem hatályos jogszabály alkalmazásával dönt a kérelmező számára hátrányosan a kártalanítási igényről, abban az esetben ezzel a jogértelmezéssel megsérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében garantált visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát {lásd: Abh., Indokolás [37]–[39]}.

[31] 4. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az eljáró bíróságok(...) olyan körülményt értékeltek az indítványozó terhére (2013. október 10. napja és 2016. december 31. napja vonatkozásában), amelyet 2017. január 1. napját megelőzően nem ismerhetett, annak eleget nem tehetett. Az eljáró bíróságok említett jogértelmezése tehát a vizsgált időszakban **még nem létező jogszabályi kötelezettség megkövetelésével, azaz az elbírált időszakban még nem hatályos jogszabály alkalmazásával** döntött az indítványozó számára hátrányosan a kártalanítási igényről és ezzel megsértette az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében garantált visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát.”

A 3295/2018. (X. 1.) AB határozatában az Alkotmánybíróság kifejtette: ([28.]) az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti **kártalanítás jogintézménye új jogosultságot állapít meg** a fogvatartottak számára, a törvény átmeneti rendelkezése pedig kibővíti a jogosultak körét.

Idézem:

[28] Az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítás jogintézménye új jogosultságot állapít meg az elítéltek és egyéb jogcímen fogvatartottak számára. A Bvtv. új átmeneti rendelkezése pedig a jogosultak körét kibővítette, és az ő vonatkozásukban külön rendelkezve előírta, hogy a 10/A. § (4) bekezdésben meghatározott jogvesztő határidő a Módtv. 42. §-a hatálybalépésének napjával – vagyis 2017. január 1-jén – kezdődik [lásd Bvtv. 436. § (10)–(11) bekezdései, illetve Módtv. 46. § (2) bekezdése].

[30] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a Bvtv. új, az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanításra vonatkozó – és a konkrét esetben alkalmazott – szabályai kizárólag jogot megállapító jogszabálynak minősülnek, **amelyek nem hordoznak hátrányos tartalmat, a hatálybalépést megelőző időre nem állapítanak meg kötelezettséget, kötelezettséget nem tesznek terhesebbé, valamint nem vonnak el és nem korlátoznak jogot, illetve nem nyilvánítanak valamely magatartást jogellenessé, jogalakító hatásuk csak a jövőre nézve van** {lásd hasonlóan: 3314/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [40]}.

17./ Összefoglalás:

A tárgyi esetben az alkotmányjogi panaszom tárgyát képező jogsértés abban áll, hogy az eljáró bíróságok – **olyan körülményt, jogszabályi rendelkezést – jelesül: a Bv. tv. 436. § (10), (11) bekezdéseit - értékelték az indítványozó terhére, amelyet 2017. január 1. napját megelőzően nem léteztek, így azt Panaszos nem ismerhette.** A bíróságok említett jogértelmezése tehát a vizsgált időszakban még nem létező jogszabályi kötelezettség megkövetelésével, azaz az elbírált időszakban még nem hatályos jogszabály alkalmazásával döntött az indítványozó számára

hátrányosan a kártalanítási igényről és ezzel megsértette az Alaptörvényben garantált visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát. A fent hivatkozott AB döntések szintén ezt tartalmazzák, azok tartalmára, mint jelen kérelem érdemi, alapjogi érvelésű indoklására is hivatkozom.

II./ Az Alaptörvény III. cikkére és IV. cikk (4) bekezdésének sérelme és ennek alapjogi érveléssel ellátott indokolása

1./ Alaptörvényi rendelkezések

III. cikk (1) Senkit nem lehet kínzásnak, **embertelen, megalázó** bánásmódnak vagy **büntetésnek alávetni**, valamint szolgaságban tartani.

IV. cikk (4) Akinek szabadságát alaptalanul vagy **törvénysértően korlátozták, kárának megtérítésére jogosult.**

2./ Érdemi indokolás

2.1

Panaszos fogvatartása alatti túlsúlyosság miatt szabadságának korlátozása törvénysértő és embertelen volt. Ezért kárának megtérítésére azaz kártalanításra jogosult. Az alaptörvény ellenes törvényszéki határozatok miatt ettől a kártalanítástól esett el a 2016.12.31-ig terjedő időszak tekintetében.

A kínzás- és embertelen bánásmód tilalma jellegéből fakadóan olyan alapjog, melynek sérelme sokszor csak utólagos kompenzációval orvosolható. Panaszos esetében a büntetés-végrehajtási intézmények állapota miatt az állam nem volt képes biztosítani az emberhez méltó fogvatartási körülményeket, pedig erre kötelezettsége lett volna.

A jelen ügyben a bíróság súlyos, több hónapig tartó alapvető jogi sérelmeket hagyott figyelmen kívül; panaszost alaptörvény-ellenes, érdemi vizsgálat nélkül meghozott döntésével véglegesen megfosztotta attól, hogy az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésében rögzített alapjoga megsértése miatt az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdése alapján törvényben is biztosított kártalanítási igényét II. fokon is bírósági úton elbírálják, ahogy attól is, hogy az érdemi vizsgálat nélkül meghozott döntés ellen - az alkotmányjogi panasz kivételével - bármilyen egyéb rendkívüli jogorvoslatot igénybe vehessen.

2.2.

Hivatkozom arra, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága a **Varga és mások kontra Magyarország-ügyben** arra a megállapításra jutott, hogy a fogvatartottak rendelkezésére álló igen kis mozgástér - az egyéb nem megfelelő körülményekkel együtt - **olyan mértékű szenvedést okozott a panaszosoknak, amely meghaladta a fogvatartással szükségszerűen együtt járó szenvedés mértékét, így megállapítható, hogy az már kínzásnak és az emberi méltóság durva megsértésének minősül.** Erre tekintettel megvalósult az Emberi Jogok Európai Egyezményének (EJEE) 3. cikkében lefektetett, az embertelen és megalázó bánásmód tilalmának a megsértése. A magyar államnak összesen 73900 eurót kell megfizetnie annak a hat panaszosnak, akik az ország különböző büntetés-végrehajtási intézeteiben (Baracskai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet, Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet, Sopronköhidai Fegyház és Börtön, Pálhalmai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet, Szegedi Fegyház és Börtön) töltötték szabadságvesztés-büntetésüket.

A testület megállapította, hogy a bv.-hatóságok a panaszosok számára 3,3 négyzetméternél kevesebb személyes mozgásteret biztosítottak. A túlszűfolttséghez nem megfelelő fogvatartási körülmények is társultak.

Az EJEB figyelemmel volt a Kínzást és az Embertelen vagy Megalázó Bánásmódot vagy Büntetést Megelőzni Hivatott Európai Bizottság (CPT) 2013-as magyarországi látogatására. A CPT hivatkozott jelentésében felhívta a figyelmet a túlszűfolttség problémájára, amelyet a magyar kormány sem vitatott. Az EJEB kiemelte továbbá az alapvető jogok biztosának börtönlátogatásait és hivatkozott számos nemzeti bírósági ítéletre, amelyekben a túlszűfolttség

miatt megállapítást nyert, hogy a börtönhatóság a fogvatartottak személyes jogát, emberi méltóságát megsértette.

A szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás végrehajtásának szabályairól szóló 6/1996. (VII.12.) IM-rendelet (rég. Bv. Szabályzat) 137. § (1) bekezdése értelmében a zárkában (lakóhelyiségben) elhelyezhető létszámot úgy kellett meghatározni, hogy „minden elítéltre lehetőleg hat köbméter légtér, és – lehetőség szerint – a férfi elítéltek esetén három négyzetméter, a fiataloké, illetve a női elítéltek esetén három és fél négyzetméter mozgástér jusson.” A hivatkozott szakasz (2) bekezdése szerint a mozgástér meghatározásakor figyelmen kívül kellett hagyni a berendezési és felszerelési tárgyak által elfoglalt területet.

A 2006. január 11-én elfogadott Európai Börtönszabályok [Recommendation Rec(2006)2 of the Committee of Ministers to member states on the European Prison Rules] például az elhelyezéssel kapcsolatban kimondja, hogy elvben a fogvatartottakat éjszaka egyszemélyes zárkában kellene elhelyezni, kivéve, ha az együttes elhelyezés kívánatosabb. A közös elhelyezés azonban csak akkor lehetséges, ha arra a zárka alkalmas, és a fogvatartottak is alkalmasak az együttlakásra (Európai Börtönszabályok, 18.5-6.). Az Európai Börtönszabályok Kommentárja ugyanakkor kifejti, miszerint a CPT számszerűsítve határozta meg a térkihasználás kívánatos mértékét: így egyszemélyes zárkában 6, többszemélyes elhelyezés esetén fogvatartottanként minimálisan 4 négyzetméternyi személyes mozgástérrel tart elfogadhatónak.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága esetjoga szerint általánosságban megállapítható, hogyha az egy fogvatartottra jutó személyes mozgástér kevesebb, mint három négyzetméter, azt a bíróság **extrém túlszűfoltásnak tekinti**, és álláspontja szerint ez a tény már önmagában kimerítheti az egyezmény 3. cikkében megfogalmazott tilalom megsértését [l. Trepashkin v. Russia (no. 2), no. 14248/05, 20 June 2011, 113. bekezdés]. Az EJEK bíróság a CPT által meghatározott, többszemélyes elhelyezés esetén a minimálisan négy négyzetméterben megállapított mozgástérrel veszi alapul, mint a túlszűfoltás határa.

Magyarországot több alkalommal marasztalta el a bíróság a büntetés-végrehajtási intézetekben uralkodó túlszűfolt körülmények miatt. Így a

- Szél László kontra Magyarország-ügyben (no. 30221/06, 7 Juny 2011): 2,76 és 3,25 m²/fő

személyes tér miatt; Hagyó ügyben, Varga ügyben, Kovács ügyben. (Jogászvilág – 2015., Juhász Andrea)

Összefoglalásként rögzíthető, hogy a II. fokú végzésben Panaszos hátrányára történt I. fokú végzést megváltoztatató rendelkezés nyomán a 2016. évi tárgyi időszak tekintetében megvalósuló túlsúlyolt elhelyezés miatti kompenzáció mellőzése által sérült az Alaptörvény III. és IV. cikke.

III./A tisztességes eljáráshoz való jog sérelme (Alaptörvény XXIV. cikk és a XVIII. cikk és 28. cikk)

Az Alaptörvény releváns rendelkezései:

R) cikk

- (1) Az Alaptörvény Magyarország jogrendszerének alapja.
- (2) Az Alaptörvény és a **jogszabályok mindenkire kötelezőek.**

XXIV. cikk

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.

28. cikk *

A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban **azok céljával és az Alaptörvénnyel** összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. **Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.**

XXVIII. cikk

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy **valamely perben a jogait** és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan **bíróság tisztességes** és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.

1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése deklarálja a tisztességes eljáráshoz való jogot. Az Alkotmánybíróság rámutatott: "a tisztességes eljáráshoz való jog az Alkotmányban explicit módon nem nevesített, de az alkotmánybírósági gyakorlatban az 57. § (1) bekezdésébe foglalt független és pártatlan bírósághoz való jog, illetve a 2. § (1) bekezdéséből eredő eljárási garanciák védelmének egymásra vonatkoztatásából tartalmilag levezetett alkotmányos alapjog" [315/E/2003. AB határozat].

„A „tisztességes eljárás” (fair trial) követelménye nem egyszerűen egy a bíróságnak és az eljárásnak itt megkövetelt tulajdonságai közül (ti. mint .. igazságos tárgyalás). hanem [...] az Alkotmány alkotmányi rendelkezésben foglalt követelményeken túl - különösen a büntetőjogra és eljárásra vonatkozóan - az általában elfogadott értelmezése szerint a fair trial olyan minőség amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az **eljárás 'méltánytalan' vagy 'igazságtalan , avagy nem tisztességes'** [6/1998. (III. 11.) AB határozat].

3. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében a tisztességes eljáráshoz való jog vizsgálata kapcsán a szükségességi-arányossági teszt általi vizsgálat is indokolt . Az Alkotmánybíróság III/1522/2014. számú 2014. november 11-én kelt határozata szerint: „A jelen ügyben azt kellett megvizsgálni, hogy a keresetindítási határidő rövidebbé, mint a bírósághoz

való fordulás jogának, valamint a tisztességes eljáráshoz való jognak a korlátozása megfelel - e az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében írt szükségességi - arányossági tesztnek, mely szerint alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, **az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.**”

A jelen panasz tárgyát képező bírósági eljárás nem egyeztethető össze a tisztességes eljárás alkotmányos követelményével.

4.

A II. fokú bíróság végzése további jogorvoslattal nem támadható, a kérelmező el volt/van zárva attól, hogy a részére hátrányos döntéssel szemben jogorvoslattal élhessen.

XXVIII. cikk

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.

IV. Záró kérelem

A fentiek alapján **k é r e m**, hogy a T. Alkotmánybíróság **állapítsa meg a Budapest Környéki Törvényszék, mint II. fokú bíróság fenti számú határozata alaptörvény ellenességét és e határozatot semmisítse meg.** (AB tv. 43. § (1) Ha az Alkotmánybíróság a 27. § alapján folytatott eljárásában alkotmányjogi panasz alapján megállapítja a bírói döntés alaptörvény-ellenességét, a döntést megsemmisíti.)

A kérelmező nevének nyilvánosságra hozatalához nem járul hozzá.

Az eljárás illetékmentessége folytán illetéket nem róttam le.

(C [REDACTED]
[REDACTED])

[REDACTED], 2021.12.13.

Melléklet: 1.sz.meghatalm.

2. sz. elsőfokú végzés

3.sz. másodfokú végzés

4.sz. IV/ 1833/2017 AB határozat

5.sz. IV/966/2019 AB határozat

Tisztelettel:

[REDACTED]

Dr. Szabó Gábor ügyvéd